D. Cramer (O. Rosencrantz)

Disputatio
de præcipuis logicæ
Aristoteleæ partibus

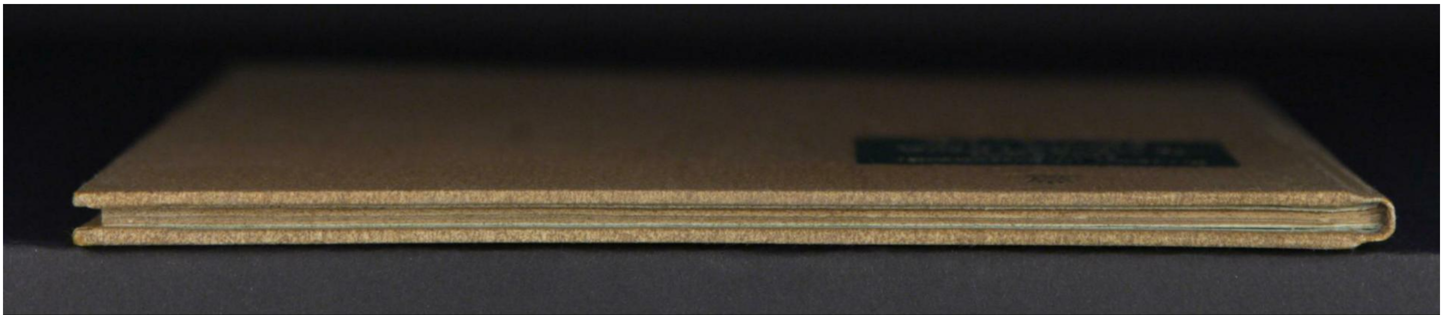
Witerbergae 1593

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

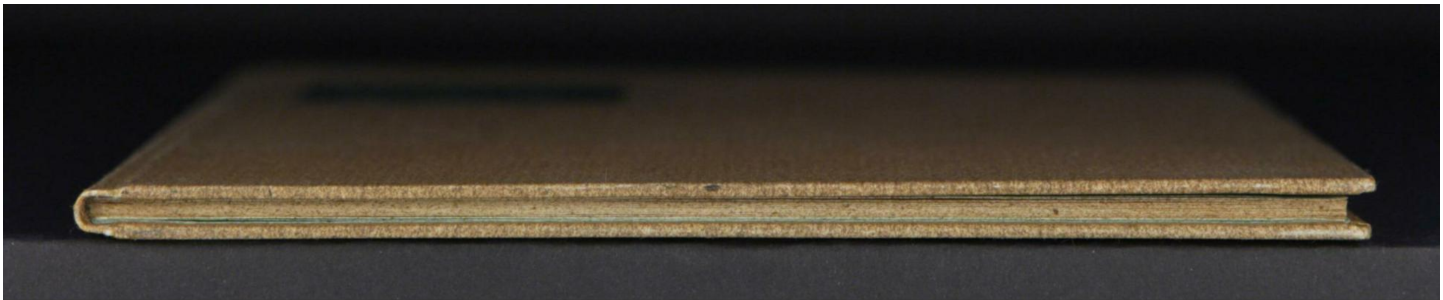

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

14,-46,-4°
(LN bis 175)

DA BOX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

DISPVTATIO DE PRÆCIPVIS LOGICÆ ARISTOTELEÆ PARTIBVS, QVAS ORATOR QVIDAM Pariſienſis Scholis ſuis inſectatus eſt:

Quam,

DEO TRINVNO AVSPICE,
PRO ARISTOTELE
Sub Præſidio
M. DANIELIS CRAMERI RETZENSIS
Neomarchici,

In Illuſtriſsima VVitebergenſium Academia defendet

OLIGERVS ROSENCRANTZ, GEORGII
F. Nobilis Danus.

Erit Diſputatio ad diem 12. Ianuarij, in Auditorio maiori Collegij noui, horâ VII. matutina.

VVITEBERGAE,
Excuſa typis M. Simonis Gronenbergij.
cIↃ. IↃ. XCIII.

XVIII
14,-46
36
5867
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

VIRIS CLARISSIMIS,

doctrina & vſu excellentiſ.

ANDREÆ CHRISTIERNI Ripenſi;
ANDREÆ CHRISTIERNI Kragio,
THOMÆ FINKIO Flenſburgenſi;
IN ACADEMIA REGIA HAFFNIENſi Medicis Doctoribus, Profeſſoribus, Amicis ſuis candidis & optimis,

Salutem mittit

Oligerus *Georgij filius* RoſenCrantz.

NON admonitos facilè vos ſcio, Viri clariſsimi, cauſſas vobiſcum coniecturos, cur hæc ad vos, (noctuas licet Athenas) exercitia philoſophica tranſmittam, ad vos, inquam, quibus cum non tam dudum de his iiſdem rebus, hoc eſt, de controuerſijs inter Gallum quendam Oratorem, non adeò ignotum, & Philoſophiæ principem Ariſtotelem, (ipſam potiùs veritatem, contra quam calcitrare non erubeſcit) colloquio iucundiſsimo, à viro Reuerendiſſimo PETRO VVINSTRVPIO, Doctore Theologo, Selandiæ Superintendente, conuiuio excepti, integrũ fermè diem conſumpſi, dum alternis collationibus de rebus doctiſsimis communicantes, haud pauca de eiuſdem Galli παραδόξοις καὶ ἀδόξοις allata ſunt. Aderant tum temporis, qui vel aliàs publicis ſcriptis hunc de quo dico, Oratorẽ defende-

re non grauati ſunt; Sed & ij huic noſtro colloquio intererant, qui iam dudũ Philoſophum, ARISTOTELEM dico, facilè eo quo præſtabant acumine ingenij ab obiectis mordicantium quiſquilijs liberârunt. Mihi verò, qui his ſtudijs à prima ætate ſummè delectatus, nihil veſtra conuerſatione contigiſset iucundius, ſi modò manendi apud vos magnam voluptatem, diſcedendi ſumma neceſsitas non viciſſet, quæ me nolentem volentem vobis ſurripuit, quibus cum aliquandiu viuere mihi vita erat verè vita. Quare rediens nunc ad priſtina ſtudia & exercitia ſcholaſtica, quæ otium hoc liberale, in quo nunc viuo, ſubminiſtrat, veſtram eſſe aliquam eorum partem volui vt debui, συζητήσιν quippe hanc de quibuſdam Oratoris iſtius in Ariſtotelem animaduerſionibus, vt quod nõ exiguam eorundẽ partem mecum, præſente M. Daniele Cramero ἀγωγῷ meo, ſub cuius præſidio συζητήσεως hæc inſtituta eſt, examinaueritis. Ad vos igitur hanc venientẽ ſignũ abſentis præſentis animi accipite; & (ſi quod acceſſerit inſulſum inertis vulgi iudiciũ) pro veſtro more & amore vindicate, feliciq; ac fauſto nouo huius anni auſpicio diu ſalui viuite, valete, & me, vt amatis, amate. Salutat vos M. Daniel officioſiſsimè. VVitebergæ 7. Ianuarij, anni 1 5 9 3.

Ineſt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

I.

INeſt hominibus Natiua quædam vis & Facultas, ratione vtendi, diſcurrendi, vnumq́ ex alio inducendi, qua omnibus ſeculis non tantùm Philoſophi, ſed & Idiotæ in cōmuni vita vſi ſunt, et ſine arte fecerunt, quod Artis præceptis continetur, lib. 1. c. 11. Soph. Elench. In qua Naturali Logica cùm contingeret ſæpe in deuium abripi: Philoſophi iam antè in Matheſi varysq́ ſcientys culti, diſcurſus hoſce naturales accurata σκέψει contemplati ſunt, & διὰ τὴν ἐμπειρίαν (quæ gignit Artes & ſcientias, l. 1. Metaph. c. 1. l. 2. Poſter. c. vlt. τρόπους ſeu modos horum diſcurſuum diligenter collegerunt & conſcripſerunt, quibus poſtea mentes hominum adiutæ dexteriùs & certiùs facerent id ἐντέχνως cum Arte, quod antehac ἀτέχνως, ſine Arte, fecerunt, 1. Metaph. c. 5. Ars enim & Diſciplina implet id, quod deeſt naturæ. l. 7. Polit. c. vlt.

II.

Initiò autem hæc τῶν τρόπων collectio perfecta non fuit, ſed ſucceſſiuè inuenta, & quantum conſtat Socrates doctrinā definiendi obſeruauit l. 1. Metaph. c. 6. l. 13. Metaph. c. 4. l. 1. c. 1. de part. Anim. Rationem diuidendi Plato, in Sophiſta circa fin. Modum vero Ratiocinationis Syllogiſticæ ſic ſibi, l. vlt. c. vlt. Soph, Elench. tribuit Ariſtoteles, vt nihil huius à veteribus accepiſſe affirmet: quæ ergo confuſè inuenta erant, explicauit: quæ imperfecta, perfecit: quæ diſiecta collegit, auxit, optimo Ordine diſpoſuit, & Somatopœeticè in vnum Opus, primus redegit.

III.

Opus illud Organon appellat, quod & cōuenienter χεὶς τῆς φιλοσοφίας & Inſtrumentum Inſtrumentorum dicitur, quippe quod ſicuti Manus, l. 3. c. de Anim. Et l. 4. c. 10. de part. Animal. Inſtrumentum Inſtrumentorum eſt, quo reliqua particularia Inſtrumenta fabricari & confici queant: ſic Logica communiſſimum Inſtrumentum ſit, quo reliquæ Scientiæ (quæ & ipſæ mentis Inſtrumenta ſunt, Probl. 4. Sect. 30. inueniri, confici & regi poſſint.

IV.

Pro hoc tam illuſtri Opere duo ſibi Ariſtoteles reddi petit, pro omiſſis quidem συγγνώμην, *pro inuentis verò* πολλὴν χάριν, Soph. Elen. in fin. *quæ ipſi etiam debita cum veneratióne ſemper ſana poſteritas reddidit. Extitit tamen noſtro ſeculo in Gallia quidam Academiæ Pariſienſis Profeſſor, quem quidam ſecuti ſunt, qui non tantùm Gratiam & Veniam ei non retulerunt, ſed & licet,* παραλελειμμένα *omiſſa nulla adhuc probauerint, magno conatu magnam eaſdem (cum cæteris ſcriptis Ariſtotelicis) huic Operi intentârunt, vt in quo multa falſa, multa aliena & impropria, multa confuſa, ſuperflua & repugnantia eſſe proclamârint: quo nomine plurimum referre videtur, ſi omnes ingenui* φιλομαθεῖς καὶ *nobiſcum liberam de his ea in re commiſſis diſquiſitionem, depoſito tamen omni* ἐκ τῶν παθῶν *præiudicio, inſtituant, vt tandem vbi diſcentium mens noſtra figenda ſit, fiat manifeſtum.*

V.

Plenariam autē Organi Logici ſeu Logicæ Eſſentiam & Naturam non tantùm in Præceptis, ſed & in Qualitate huiusmodi, menti acquiſita conſiſtere ſtatuendum eſt, quo nomine Habitus dici merebitur, & quidem Intellectualis, non tamen Intellectualis Realis, quorum tantùm ſunt quinq; numero, Eth. Nicom. l. 6. c. 3. Eudem. l. 5. c. 3. Mag. Moral. l. 1. c. vlt. *Sed inſtrumentalis habitus, cuius implicitè in definitione Scientiæ, (quæ per demonſtrationem definitur) facta ſit mentio: vt hinc in definiendâ Logicâ, Genus rectiſſimè per Habitum Inſtrumentalem aſſignetur, non autem per Artem, vel Scientiam, vtpote quod neutrius genuina definitio Logicæ congruat.*

VI.

Vulgari autem modo Scientiam, vt & Artem, prout Ars Stoicis per Syſtema certarum propoſitionum exercitatione comparatarum ad finem in vita vtilem deſcribitur, Logicam quodammodo Artem dici poſſe non diffitemur, ſed Artis illam definitionem genuinam eſſe

omninò

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

omninò negamus, ſiquidem ea latiùs pateat ipſo definito, & non tantùm Arti, ſed et Scientiæ competat, verumq́; Artis finem, qui eſt ποιητικὸς ſeu γενετικὸς, à fine Scientiæ qui θεωρητικὸς eſt, non diſtinguat, cùm nemo non videat, quòd ſicut τὸ ποιεῖν & τὸ θεωρεῖν diſparata ſint; ſic neceſſariò quoq; diſparatos eſſe debere habitus illos, quorũ hic ἐν τῷ ποιεῖν, ille ἐν τῷ θεωρεῖν Eſſe ſuum formale habeat.

VII.

Et hinc plenè & verè Logica definietur: Habitus inſtrumentalis verum à falſo diſcernendi: Sed hæc lis Ramiſtis cum Peripateticis inter ſe communis eſt.

VIII.

Quandoquidem autem Scientiæ ſecandæ ſint, quemadmodùm res de quibus ſunt: Res verò Logices de quibus, ſeu ſubiectum Logices ſint νοήματα prima ſecundis ſubſtrata, cùm ſecunda noëmata, prout prima reſpiciunt, dupliciter ſe habeant, vel vt Communia ſeu pura, prout ad quamuis Propoſitionem aptari poſſint, vel vt propria & mixta, prout ſpeciali modo neceſſarijs, probabilibus & falſis materijs immerſa conſiderentur, fiet hinc, ut Logica rectè in Cõmunem et Propriam partem ſecetur, quarum illa tribus Ariſtotelicis libris Categoriarum Ἑρμηνείας & Analyticorum priorum abſoluitur, hæc verò tribus tractatibus ſequentibus.

IX.

Nec eſt illa Diuiſio Logica, quam ex veteribus quibuſdam Oratoribus afferunt in Inuentionem & Iudicium, melior, ſed pluribus modis imperfecta: Primò enim abutuntur vocabulo Iudicij, quod cùm propriè ſit de facto iam Syllogiſmo, bonúſve malúſve ſit, tam ratione formæ, quam materiæ pronunciare, ij Iudicium tantùm ad formam contrahunt, ipſamq́; Syllogiſmorum γένεσιν (quæ in terminis ritè diſponendis occupatur) contra omnem vocabuli & rei naturam cum γενέσεως Iudicio confundunt, cùm toto cælo diſtet, Syllogiſmum ſecundùm formam gignere ſeu diſponere, & genitum etiam ſecundum formam nedùm ſecundùm materiam iudicare, vt vna definitione nequaquam hæc duo (quod illi faciunt) confun-

de

di debeant. Eodem modo & Inuentio propriè loquendo duobus modis conſiderari poteſt, tam pro inuentione materiæ, quàm pro inuentione formæ, quæ hac tamen ad γένεσιν ſpectat, vt de ea c. 19. Anal. prior. docebitur.

X.

Hinc elucet, quòd ſicut Inuentio formæ, in γένεσιν (quam illi ſimul Iudicium vocant) coincidat, ſic quoq; vice verſa Iudicium materiæ in Inuentionem coincidere, & totaliter ſe per Inuentionem diſſeminare. Quis enim abſq; Iudicio poteſt Locos pertranſire? quis niſi inter inueniendum Materiam ipſam iudicet, aptam ſibi depromere poterit, niſi Chaos inde & quiduis pro quouis velit eruere? vt ita, licet duas tantùm partes nominent, reuerà tamen ad minimū tres faciant, 1. Inuentionem materiæ 2. Structuram formæ Syllogiſmorum. Tertiò, Iudicium formam materiæ imprimēs, eaſq; iudicans: vt ſit, 1. qui inueniat argillam. 2. qui apparet Modulos ſeu formas. 3. qui Argillæ formam imprimat, & vtrumq; iudicet.

XI.

Sed eſto, demus eis, Vocabula Inuentionis & Iudicij contra natiuam ſuam generalitatem ſtrictiùs ſumi poſſe, illud pro ratione exquirendi Argumenta ſeu terminos, hoc pro diſpoſitione argumentorum ad benè iudicandum: eueniet, vt diuiſio illa ad totum opus Logicum aptari non queat, cùm ſtrictior ſit, & vnicum ſaltem vſum Argumentationis in actu poſitæ reſpiciat, ſimpliciumq; terminorum, de quibus in prædicamentis agendum eſt, explicationem omittat, imò totam Logicæ partem communem, quæ extra omnem συμπλοκὴν materiæ eſt, vel prætereat, vel præpoſterè cum Materia confundat. Et hæc ſecunda imperfectio eſt huius diuiſionis.

XII.

Præterea ſi demus, ſub Iudicio γένεσιν formæ Syllogiſticæ contineri, tunc non neceſſariò Inuentio prior erit, quàm Iudicium: Nam licet Argumentatione in actu VSVS poſita, materia argumenti priùs inueniatur, quàm ad concludendum aptetur, non tamen ob id neceſſe eſt, ordine doctrinæ antè ſciri, qua ratione inueniri poſſint argumenta, quàm quomodo formæ apparandæ ſint, & quomodo ea ſe habere de-

beant

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

beant, in quas argumenta ſuo tempore redigi poſſint, intelligatur, imò potiùs neceſſe eſt antè conſtare de formis Argumentatorÿs, materiæ inducendis, quàm de Materia, quæ formari debeat.

XIII.

Vulgari id exemplo declarabo: Licet in ſtructura laterum Argilla priùs effodi debeat, quàm lateres figurentur: tamen æquè neceſſe eſt etiam ante habere Modulos ſeu formas laterum argillæ imprimendas, quàm Materia inuenta ſeu effoſſa formetur: Vnde Argilla quidem prior eſt quàm Argilla formata, ſed Ordine non prior quàm ipſæ formæ argillam formantes. Quod cùm non obſeruetur, tertio modo Diuiſio ſupradicta imperfecta eſt.

XIIII.

Ex his omnibus colligi poteſt, nos Diuiſionem hanc ἁπλῶς non reÿcere, ſed concedere veram eam eſſe in VSV Logices, h. e. cũ iam Tyro Logicus omnia ea, quæ in Logica ad cognitionem Materiæ & formæ faciunt, perfectè didicerit, iamq́; ea præcepta in vſum Argumentandi in quacunq; diſciplina referre voluerit: tunc neceſſe eſſe priùs eum colligere Materiam, & poſtea eandem ſecundum præſcripta Logica formare: Quod autem ideo hæc Diuiſio toti Logicæ ratione Eſſentiæ ſuæ internæ rectè congruat, illud negamus.

XV.

Subiectum Logica commune cum Metaphyſico habebit νοήματα nempe prima, ſed non eodem modo: Metaphyſicus enim Entia ſeu Noëmata prima obtinet quatenus talia, Logica verò quatenus ei Entia Rationis, ſiue νοήματα νοημάτων ſeu ſecundæ notiones & intentiones imprimi poſſunt: ſiue, breuiter dicendo, Metaphyſicus prima Noëmata tractat πρώτως, primo: Logica ἑπομένως, ſecundario, primo autem ſecunda Noëmata. Quicquid ergo Logica primarum Notionum in Prædicamentis poſſidere videbitur, id non κτήσει, ſed χρήσει tenebit.

XVI.

Ineptum ergo eſt, quod illi dicant, Ens & non Ens ſubiectum Logicæ: cum neq; Ens, quatenus Ens, Logices ſubiectum verè & primò

dici queat, (niſi quis Logicen in Metaphyſicam conuertat) ſed Ens, quatenus ſibi Noëmata ſecunda imprimuntur : nequaquam autem non Ens, vtpote Chimæra & huiusmodi ſictitia, cùm ea nec Noëmata prima faciant, nec ob id vllam ſecundorum impreßionem admittant, ſiquidem ſecunda Noëmata nulla ſint primis non exiſtentibus. Quòd autem ideò, quia falſa ſint non Entia, in quorum refutatione ſæpè Logica verſetur, non Ens ſubiectum Logices faciendum ſit, non ſequitur: Cùm enim non Ens ex Relatione ad Ens, falſum ex Relatione ad verũ dicatur, et Logicus Sophiſtas circa nõ Entia ut Entia verſantes tantùm refellat, non Entia probando non eſſe Entia: circa ipſa Entia verſabitur, vt non Entia ab ijs remoueat. At ſi quis Logicæ rationis uſus eſt in Poeta vel Oratore quodam, agente de fabula vel aliquo non Ente, tum Logicus non ipſum non Ens logicè conſiderat, ſed ipſum Poëma & Orationem, & deductionem vnius ex alio, tanquam de rebus verè exiſtentibus, quæ nemo ſanus non Entia dixerit, tractat. Fabuloſum igitur eſt, quòd ſubiectum Logices dicant Ens & non Ens.

XVII.

Finis, vt ex definitione patet, eſt verum à falſo diſtinguere, vt, ſicut ſerra ad ſerrendum facta ſit, ſic Logica ad Verum à Falſo diſcriminandum, vt, ſiue ea ſerrat, ſiue non ſerrat actu, nihilominus Serra dicatur; ſic licet Logica actu, verum à falſo non diſtinguat : nihilominus tamen Logica dici queat, ne abſonum ſit, Finem Logices ſtatuere Veritatem, quæ tamen ſemper ab hoc vel illo Logico non obtineatur, cùm in reliquis quoq; artibus accidat, finem non ſemper obtineri, vt Piſcator, Venator, licet non ſemper feras vel piſces conſequatur, ob id Piſcator vel Venator eſſe deſinat.

XVIII.

Atq; vt officium Piſcatoris eſt piſcari, ſic Logices officium eſt benè diſſerere ſiue λογίζεσθαι, h, e. præſtare omnia ea, quæ in præceptis totius operis Logici exhibentur & præcipiuntur, quæ duo cùm nec vnum ſint, nec inter ſe confuſa, ſed differant vt Terminus & Itio ad Terminum, malè ab illis pro vno & eodem habentur.

Cùm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

XIX.

Cùm autem hoc officium, quod eſt benè diſſerere, fiat Syllogiſmo, vt proximo Animæ diſcurrentis inſtrumento, Syllogiſmus verò ex propoſitionibus, Propoſitiones ex Prædicato & Subiecto, tanquam ex Elementis ſimplicibus, conſtent; ideoq́ ad officium rectè diſſerendi præſtandum, à Simplicium terminorum, quæ prædicata & Subiecta conſtituent, tractatione inchoandum eſt.

XX.

Simplicia ea per decem Ariſtotelis Categorias pertractantur, vbi omnium rerum in tota naturæ vniuerſitate (quibus Logica inſtrumentaliter ſeruire deputata eſt) Liber proponitur, quo tanquam in certas claſſes referantur res omnes, prout primo aſpectu menti obijciuntur, vt ex intuitu hoc generico vis & affectio earundem ſubiectiua & prædicatiua in Propoſitionibus, quas ingreſſuræ ſunt, euidenter concipi & apprehendi queat, aliàs nec vlla Enunciatio, nec vlla definitio, nec vlla diuiſio, nedum Syllogiſmus artificialiter componi poterit.

XXI.

Quærâris enim quid de Planta dici, & de quo, Planta dici queat? quid ſit Planta? An, & quomodo diuidi poſſit? An viuat, an non? ad nulla reſponſum dare poteris, niſi Categoreticam eius plantæ habeas cognitionem, eamq́ ad genus ſummum Subſtantiæ reducendam didiceris, quod dum percurras, ad omnes has quæſtiones Logicè. propoſitas, Logicè tandem reſpondebis.

XXII.

Neque eſt, quod, dum hæc tractamus, inſimulemur vllius vitij ἑτερογενείας, ac ſi aliena, & ea quæ alibi tractentur in ſuis Artibus & Scientijs, aut quæ Metaphyſicus tractet, huc peruersè reducamus, cùm Logicus ea non conſideret ὡς ὄντα, ſed tantùm Categoreticā χέσιν, ſeu quam habilitatem & aptitudinem prædicandi & ſubijciendi ad ſe mutuò habeant, ut dictum eſt, indaget, vnde hæc Prædicamenta ei ſumma Genera, non verò ſumma rerum Entia, ut Metaphyſico, dicuntur.

Vt

XXIII.

Vt exempli gratia: Cùm Logicus in Prædicamento Quantitatis de Numero tractat, Arithmeticus non eſt, quandoquidem non hoc agat Logicus, vt Numeri affectionem, Compoſitiones, Diuiſiones, Numerandi ſpecies perſequatur: ſed vult tãtùm oſtendere, ſub quod genus hoc Ens concidat, vt cùm à Philoſopho, Propoſitio vel definitio aliqua Numeri petatur, ille per Organum logices, quodnam genus Numeri in definitione collocandum ſit, aut quid de Numero dici queat, ſcire poſſit. Simile iudicium eſto de Subſtantia, Qualitate, &c.

XXIV.

Vnde nullius momenti cauſſa eſt, cur illi Prædicamenta ex Logica exſtirpârint, aut cur nos eo nomine ἑτερογενίας alicuius inſimulent, cùm longè alio modo alioq́; reſpectu ſumma Entium genera in Logica, aliter in Metaphyſica tractentur, cumq́; non abſurdum ſit, vnam candemq́; rem à duabus vel pluribus etiã Scientijs tractari, modò ne vno & eodem modo & reſpectu tractentur.

XXV.

Categoremata autem ſeu Prædicabilia cur à Porphyrio præmiſſa ſint, ipſe titulus libri ſatis docet, nempe vt ſint εἰσαγωγικὰ, neceſſaria et vtilia NOBIS ad Categorias rectiùs intelligendas, ut differentia Categoreticæ χέσεως inter ſe mutuo & ad alia fiat euidentior, & ut omnia ſimplicia ceu nominibus & notis ſuis certis, quæ ſimpliciter prædicari, quæ ſubijci & prædicari ſimul & quomodo poſſint, notentur, ſiquidem quicquid de aliquo enuncietur, vel vt ſpecies, vel genus, vel differentia, vel Proprium, vel accidens ſe habeat.

XXVI.

Nec eſt quòd hæc in Topicam conijcienda obtendant illi, cùm toto cælo diſtet, rem, vt Genus, vt Proprium, vt Accidens conſiderare, vel rem, quæ, vel Genus, vel Proprium, vel accidens eſt, tanquam Argumentum ſeu Terminum ex locis ad alicuius Propoſitionis conſtitutionem vel ad confirmationem Concluſionis adhibere: Vt differt ſi dicam, loqui, eſt Proprium Hominis, mori eſt Accidens, quàm ſi concluſero, Petrum loqui, vel Petrum eſſe hominem, quia loquatur:

Petrum

Petrum eſſe compoſitum ex quatuor Elementis, quia moriatur, cùm hoc illius cognitionem præſupponat, nec vnquam quiſpiam Concluſionem, vel ex Proprio vel Genere confirmare ſciat, niſi priùs quid, vel Proprium, vel Genus &c. ſit, peculiariter didicerit. Peculiaris ergo doctrina erit ipſa Prædicabilia explicare, & beneficio explicatorum Prædicabilium argumenta educere.

XXVII.

Qui verò vtrumq; in Topica ſimul docendum & explicandum autumant, ij ipſi contra naturam & definitionem Topicæ ſuæ faciunt, vtpote quæ tantùm definiatur Argumenta ſuppeditare, non verò Argumentorum Locum definire: vt hæc Definitio vel impropria ſit, vel nimis ſtricta, vel doctrina Prædicabilium diuerſa ſit à Topicis.

XXVIII.

Sicut autem ad maiorem intellectum Prædicamentorum opus erat Iſagoge Prædicabiliũ, ſic quoq; alia adhuc doctrina opus erat ad doctrinam Categoriarum, in qua differentia vocabulorum quæ cognitionis noſtræ ſymbola ſunt, explicantur, quam Anteprædicamenta vocant: niſi enim quis ſciat quid Homonyma, quid Synonyma, quid Paronyma, quid dicta cum complexione, quid ſine complexione, quot modis item τὰ ὄντα exiſtant, & quomodo ſecundum latitudinem & longitudinem Prædicamenta conſideranda ſint, nunquam de Prædicamentis iudicium ferre poterit.

XXIX.

Nec potuerunt nec debuerunt hæc omitti, cùm aliàs Logicus Tyro in inextricabiles traduceretur errores, niſi de ijs præmoneretur, nec Grammaticalia ea meritò criminentur, cùm non omnes vocabulorum explicationes ſint Grammaticæ, quandoquidem quæuis Scientia ſuos explicet terminos, vt Mathematicus ſua vocabula technica, Iuriſconſultus ſuas verborũ ſignificationes, nec ipſum etiam quod Grammaticus Homonymon & Synonymon dicat, hîc Synonymon dicatur, nec quod Paronymon Grammatico, hîc quoq; paronymon dicatur.

XXX.

Nam licet largiar, quòd Homonymon Logicum, & Polyſemon

Grammaticum idem ſint, tamen in eo adhuc differentia eſt, quòd Grammaticus in ſuis Polyſemis nō attendat, an Identitatis vel eſſentiæ ſuæ ratione aliquid commune habeant, an non, quomodòve ſecundum vnum vocabulum definitiones vel eaſdem vel diuerſas habeant: Conſideratq; Logicus & Grammaticus rem vnam, ſed non vno modo eodemq; reſpectu. Synonyma autem Grammatica & Logica qui idem eſſe dixerit, is profectò quid neutrum ſit, intelligit. Grammatico enim Enſis & Gladius Synonyma ſunt: Logico verò Bos, Equus, Simia, reſpectu Animalis Synonyma dicuntur.

XXXI.

Sic in Paronymis Caſualem & Etymologicam tantùm terminationem & deriuationem Grammaticus obſeruat: Logicus formationem & denominationem eam, quæ fit ſecundum Naturam: Hinc Grammatico Fortitudo deriuatur à Fortis: Logico verò vice verſa, Fortis à Fortitudine. Logico enim Abſtractum prius eſt Concreto, & talia vocabula Logico ſunt ea, quæ vnum ſimpliciter non ſignificant, ſed ſubiectum cum Accidente concretè adſignificant. Neque Coniugata ea ſunt, quandoquidem non omnia coniugata Paronyma, neq; hîc vt coniugata Topica conſiderentur; Et his præmonitis tandem ad Prædicamentorum doctrinam tranſcendit.

XXXII.

In calce autem Categoriarum, peculiarem quinque vocabulorum Homonymorum, vt:

1. Oppoſitorum
2. Priùs
3. Simul
4. Motus
5. Habere,

explicationem ſubiunxit: ea nempe de cauſſa, vt abſolueret verum intel-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

intellectum Prædicamentorum, & tanquam autographus commentator multa, quæ paulò antè in Prædicamentis dicta erant, explicaret, cùm horum vocabulorum in ijs ſæpiſsimè facta eſſet mentio. Quibus conſideratis, facilè, quæ hîc obijciuntur, ſoluuntur: Præcipuè, ad Inuentionis Logicæ partem hæc eſſe reijcienda: cùm nequaquam hîc conſiderentur, prout Concluſionum argumenta ſuggerant, ſed prout Prædicamentorum intellectui inſeruiant, & hîc inculcamus, vnam rem diuerſis vnius Scientiæ locis conſiderari poſſe, modo & reſpectu variato. Quòd porrò Ariſtoteles lib. 8, c. 7. ἀκρ. tres tantùm modos Prioris recenſeat, hîc verò quinq;, nullius inconſtantiæ Ariſtotelem conuincit. Hîc enim tantùm docet, quot modis Prius dicatur, illic quot modis vnum Ens reuerà altero prius ſit, quod magni eſt diſcriminis.

XXXIII.

His igitur omnibus ſimplicium Notionum differentijs ſecundum quas ſubijciuntur & prædicantur, expenſis, ad ipſam Enunciationū ex his ſimplicibus terminis compoſitionē tranſgreditur: Quæ Enunciatio cùm per genus λόγον, Orationem, definienda eſſet, vt, quid Oratio eſſet etiam intelligeretur, de Elementis Orationis, hoc eſt, Nomine & Verbo paucula præmittit peculiari nimirum modo & reſpectu, qui ad hanc rem erat neceſſarius, eatenus ſcilicet de Nomine & Verbo præcipiens, quoad reſpiciant paſsiones animi, & prout ſint ὁμοιώματα νοημάτων, ſimulacra conceptuum, partes Enunciationum conſtituentia, vt beneficio Nominis & Verbi Oratio Enunciatiua ex Subiecto & Prædicato conformetur. Quibus obſeruatis facilè ad Aduerſariorum, quam hîc obijciunt, ἑτερογένειαν reſponderi poterit.

XXXIIII.

Rectius

XXXIIII.

Rectiùs autem Enunciatum per Orationem quàm per Diſpoſitionem definitur, cùm hoc genus illo multò ſit latius, & ob id remotius, vt ex conuerſione facilè patebit. Dicere enim poſſum, omnem Orationem eſſe diſpoſitionem, non autem contrà, omnem diſpoſitionem eſſe Orationem, quod ipſum noſtræ definitionis perfectionem, illorum imperfectionem arguit.

XXXV.

In differentijs autem Enunciationum præter affectiones, quæ ex Quæ, quali, quanta ſumuntur, de Finitis & Infinitis terminis, Finitis & Infinitis Enunciationibus non debet non fieri mentio in Logica. Dici enim non poteſt, in quam confuſionem rudiores absq; harum diſtinctione prolabantur: Nam præterquam quòd negatiuas Enunciationes dicent eas, quæ Affirmatiuæ ſunt, & Syllogiſmos purè Affirmatiuos & bonos, purè negatiuos & falſos, nunquam duarum contradictoriarum naturam penitus intelligent. Pro eodem enim habebunt, non eſſe hominem, & eſſe non hominem, quàm pari paſſu propoſitioni, eſſe hominem, contradictoriè opponent ineptiſſimè. Huic doctrinæ inſeruiunt quæ de Eſt primi, ſecundi & tertij adiecti ab Ariſtotele dicuntur.

XXXVI.

Adde quòd ad perfectam Enunciationum naturam Modi quoq; quatuor, vt ſunt Neceſſariū, Poſſibile, Impoſſibile, Contingens conſiderandi ſint, diuerſiſſimæ enim ſunt harum Modificatarum conſiderationes & affectiones ab Abſolutis: Inter cætera enim benè obſeruandum, ſigna affirmantia vel negantia Modis addenda eſſe, aliàs fiet vt duæ contradictoriæ de vna & eadem re ſint veræ, quod eſt abſurdum: vt fac contradictionem huius, Poſſibile eſt Petrum ambulare. erit, non poſſibile eſt Petrum ambulare: non verò hæc, Poſſibile eſt Petrum non ambulare.

XXXVII.

Hoc Axioma vt falſum euincat Pariſienſis, grande affert Sophiſma: ſcilicet Socrates eſt Leo neceſſariò, & Socrates eſt Leo non neceſſariò: in quo regulam hanc fallere, nullamq; hic contradictionem eſſe, cùm

vtraq;

vtraq́; ſimul falſa ſit, proclamet: Fallit autem & fallitur, quòd dum abſurdæ huic Enunciationi (Socrates eſt Leo) Modum addat, eundemq́; per ſignum iterum neget, poſtea captioſè falſitatem, quæ ratione Modi ſolius ſumenda erat abſq; complexione, ratione Enunciationis abſurdæ ſumit cum complexione, & veritatem falſitatémve, quam in & ex modo æſtimare debebat, cum veritate & falſitate, quæ in Enunciatione per ſe abſurda (Socrates eſt Leo) erat, confundit: quatenus enim neceſſarium & non neceſſarium huic abſurdæ Enunciationi additum abſq; complexione ſumitur, contradictio eſt manifeſta: Vt mutata forma locutionis patebit, Socratem eſſe Leonem eſt neceſſarium, Et, Socratem eſſe Leonem eſt non neceſſarium, apertè contradictio, veritas & falſitas patet, quæ in altera locutionis forma etiam erat, ſed non tam euidens, & corrumpebatur ex ambiguitate reſpectus.

XXXVIII.

Adhuc manifeſtior erit contradictio, ſi pro Socrate α, pro Leone ϐ ſumatur; vt α eſt ϐ neceſſariò, Et, α eſt ϐ non neceſſariò, hîc eſſe neceſſariò & non neceſſariò, apertè contradicet.

XXXIX.

Obſeruetur etiam ſemper ex Hypotheſi vnam propoſitionem vel veram eſſe vel vt veram poni, vt eſto verum, quòd Socrates ſit Leo neceſſariò, falſum erit, quòd Socrates ſit Leo non neceſſariò, cùm longè aliud ſit, verum vel falſum eſſe aliquid in ſe, & verum vel falſum eſſe aliquid in reſpectu.

XL.

Vnde manifeſta redditur fallacia huius Sophiſmatis, quî factum ſit, vt vtraq; propoſitio in adducto exemplo falſa & non contradictoria eſſe viſa fuerit. Ex quibus omnibus facilè liquet veritas, vtilitas & neceßitas (quod illi negant) omnium eorum, quæ ad hanc doctrinam Modalium ſpectant.

XLI.

Quærit autem Pariſienſis, cur Ariſtoteles quatuor tantùm Modos, non verò plures paucioréſve elegerit, cùm infiniti dari poßint, ſiquidem omne Adiectiuum ſubiecto vel prædicato adiectum, idipſum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

modificet ſeu limitet? Sed ſciendum, adiectiua alia præter hæc, deſcriptiones tantùm eſſe ſubiecti & prædicati ſpeciales, ex ſpeciali rerum conſideratione ortas, quæ reſtringant Subiectum & Prædicatum ad certum aliquod genus Entis, nec immutent formam Enunciationis: hi verò Modi voces ſint determinantes, quomodo Subiectũ Prædicato inſit, cum mutatione formæ Enunciationis, ſintq́; limitationes maximè communes omnibus Scientijs, ſumptæ ex generali rerũ conditione actus & potentiæ: Aliter enim ineſt quod potentia, quàm quod actu ineſt: & aliter quod ineſt actu, qui poſsit ſe aliter habere, quàm quod ineſt actu, qui non poſsit ſe aliter habere: & aliter tandem non ineſt, quod neq; actu neq; potentiâ ineſſe poteſt. Vnde hi quatuor tantùm modi emergunt.

XLII.

Ex Enunciatis ſeu Propoſitionibus Syllogiſmus componitur, qui eſt Ratio, in qua poſitis quibuſdam, aliud quiddam præter poſita accidit & concluditur, ex neceſsitate, propter poſita. Quam definitionem qui imperfectam dicunt, aliam dant, vocantq́; Syllogiſmum Diſpoſitionem, qua quæſtio cum Argumento diſpoſita neceſſario concluditur. Sed, vt noſtra non eſt imperfecta, ſic nec hæc perfectior, immò multis numeris imperfecta.

XLIII.

Quod enim ad Genus attinet, dubium non eſt, Ariſtotelem λόγον, Rationem, Ratiocinationem & Argumentationem genus Syllogiſmi ponere proximum & genuinum, vtpote quod diſcurſus τὸ εἶναι conſtituat, non autẽ Diſpoſitio. Quis enim non videt, τὸ τάττειν, Diſpoſitionem, conſequi ipſam Rationem, & longè latiùs τῷ λόγῳ patere: quid enim non eſt, quod vel Diſpoſitio vel Diſpoſitum ſaltem eſſe dici queat? Et ſi conferantur hæc duo genera, palàm eſt, dicere me poſſe: Omnis ratio eſt Diſpoſitio; non verò viciſsim: Omnis Diſpoſitio eſt ratio, vnde Diſpoſitio remotius genus erit quàm Ratio. Nec obſtat quod inſtant, Subÿci hæc verba (qua quæſtio cum Argumento diſpoſita &c.) nam, præcipuo illorum interprete teſte, his verbis Differentia & forma Syllogiſmi declaratur, de qua nunc non agitur, ſed de Genere ſaltem, quod illis diſpoſitio, nobis Ratio ponitur, litigatur.

Deinde

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

XLIIII.

Deinde, quòd ſequentia verba in definitione Ariſtotelea veram differentiam ſpecificam Syllogiſmi non exprimere dicant, inde fit, quòd ea non rectè intelligant: Inſtant enim venti incubuere mari. Crebris micat ignibus æther, Ergo neceſſariò ſequitur fuiſſe tempeſtatem. Sed hac in re non vident, quod id ſequatur propter neceſsitatem materiæ, non verò formæ: Ariſtoteles autem in definitione ſua loquitur de neceſsitate formæ, dum ſe expreſsè refert ad θέσιν τινῶν, & τὸ κεῖσθαι τινῶν, quod de translocatione Propoſitionum in certam formam & figuram accipiendum eſſe nemo non intelligit: Vnde & 1. Topic. pro his verbis (τῷ ταῦτα εἶναι) ponit verba: διὰ τῶν κειμένων: vt monſtret ἀνάγκην τοῦ κεῖσθαι vel τῆς θέσεως, id eſt, legitimam terminorum & propoſitionum Diſpoſitionem; quo animaduerſo, inſtantia allata nullius eſt momenti.

XLV.

Sub vocabulo autem λόγος, vt & reliquis in Definitione poſitis partibus, haud obſcurè indicat, non tantùm quòd in Syllogiſmis à notis ad ignotiora progrediendum ſit, ſed & ad Baſin & radicem totius artificij Argumentatorij ſe reuocat, nimirū ad Dici de Omni et de Nullo. Illud quando nihil eſt ſumere Subiecti, de quo alterum non dicatur; Hoc quando nihil eſt ſumere Subiecti, de quo alterum non remouebitur, vt in illo fundentur Affirmantia, in hoc Negantia.

XLVI.

Et hæc principia Logica ex naturali illa luce mentibus hominum à Deo inſita dependent imò αὐτόπιστα ſunt & ſumma, ex quibus demonſtrari poteſt omnium ratiocinandi neceſsitas, qua nimirum aliquis naturali inſtinctu nauit, ſi velit aliquid concludere, & ex alio colligere, ſumi debere id quod generalius ſit latiusq́ pateat eo quod vult ſubſumere, & poſtea ſub complexum illius ſupponendum aliud

minus latè patens, vnde oriatur concluſio. Hoc verò vnicum Anima eſt, vt ſic loquar, Syllogiſmi, cuius cùm in illorum Definitione Syllogiſmi, nulla facta ſit mentio, nihil minùs quàm pro vera & perfecta definitione habenda eſt.

XLVII.

Nec, vt illi putant, ex Logica hæc exſtirpanda ſunt: ni enim cauſſa reddatur, vnde hæc Collectionis vis deducatur, ipſumq́; διότι monſtretur, nihil profectò ea in re ſciri poterit, ſemperq́; mens extra πίστιν in perpetua ἀπορίᾳ et δόξᾳ fluctuabit, cùm ſcire ſit rem per cauſſas cognoſcere, & cur hæc res certò ſic ſe habeat videre.

XLVIII.

Partes Syllogiſmi ſunt, duæ Præmiſſæ propoſitiones, Maior & Minor, tertiaq́; Concluſio: quæ in ſuos terminos diuiduntur, Maiorem, Minorem & Medium, ex quorum terminorum varia ad ſe inuicem translocatione tres ſecundum dicta Principia Syllogiſmorũ oriuntur Figuræ: quarum prima habet Medium in Maiore pro ſubiecto, in Minore pro Prædicato: In ſecunda Medium in vtraq; prædicatur: In Tertia Medium in vtraq; ſubijcitur.

XLIX.

In his Figuris, quæ priori loco ponenda ſit, etiam controuertitur. Cur autem Ariſtoteles Primam nobis Figuram, primam fecerit, non eſt obſcurum: cùm enim Syllogizandi vis immediatè ex principijs Dici de omni pendeat, & primò illa vis ſeu forma actu in prima figura pateat, & ad oculum ſit euidens, vt quod directè à notioribus abſolutè ad ignotiora progrediatur, Mediumq́; θέσει & φύσει habeat, rectè fecit Ariſtoteles, quod ei primum locum aſſignârit, eiq́; reliquas duas ſubiecerit, vtpote quòd abſolutiſſima ſit, cui conſequentiæ perfectio, euidentia generalitas & dignitas hunc locum tribuat. Cùm autem in confeſſi ſit apud illos ea ſemper priori loco ponenda eſſe, quæ ſimpliciter ſint generaliora & naturâ notiora, Ergo eo ipſo contra ſe concludent, non Tertiam primam, ſed primam nobis primam faciendam eſſe.

L.

Leuis verò obiectio eſt, quam afferunt, eam primam eſſe debere,

cuius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

cuius Diſpoſitio Medij ſit ſimplicior, in Prima autem noſtra Diſpoſitionem eſſe & anteceſsionis & conſecutionis, in Secunda verò Conſecutionis, in Tertia Anteceſsionis, Tertiam ergo Primam faciendam & Primam Tertiam. Quid verò quæſo hîc inſignis ſimplicitatis, quòd Medius Terminus vel ſaltem antecedat vel ſaltem conſequatur, vel ſimul & antecedat & conſequatur? Nulla hîc ſimplicitas, nulla hîc duplicitas: cùm nimirum anteceſsio & conſecutio non geminet terminum medium, ſed Medius terminus in omnibus tribus Figuris ſit vnus, etiamſi bis efferatur. Si ergo Medius terminus bis efferatur, ſiue vt vtrinq; antecedat, ſiue vt vtrinq; conſequatur, ſiue ut ſemel antecedat, ſemel conſequatur, eſt & manet vnus terminus Medius, ſimplex, & nequaquam illa prolatio ſeu anteceſsio & Conſecutio vitiat vel variat Figurarum ſimplicitatem. Et quærerem ego, cur ſecunda Figura præ Tertia non ſit facienda Prima? An anteceſsio ſimplicior eſt conſecutione? An verò, quia Terminus Medius in diſpoſitione, ergo hæc Figura prima eſt facienda? Si hoc affirmatur, eodem modo Secundam vltimam faciendam eſſe dixerim, ideo quia terminus Medius in Diſpoſitione vltimo ſit loco, vt vel hinc appareat φιλαυτιλογία illorum hominum in Ariſtotelem.

LI.

Cùm verò paulò antè dictum ſit, apertè in primâ Figura Principia Syllogiſtica conſpici, actuq; in ea ineſſe, facilè colligitur in reliquis Figuris tam aperta ea non eſſe, ſed potentia ſaltem, vt eleganter Auerroës dixit: vt ergo harum Figurarum conſequentiæ manifeſtiores fiant, Reductione opus habent τᾶ Oſtenſiua quàm per Impoſsibile, ut & ἐκθέσει, non quòd hæ Figuræ ſuam Conſequentiæ Neceſsitatem non habeant ſed quòd non habeant eam tam manifeſtam & euidentem. Reductiones eæ abſq; Conuerſionibus fieri nequeunt, vnde & Conuerſionum ratio erat docenda.

LII.

Nec obſtat quod hîc nobis obſtrepunt, Definitiones non demon-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

ſtrari, ſed tantùm τοῦ νοῦ intelligi, ideoq́; illam Syllogiſticarum definitionum doctrinam non eſſe demonſtrabilem, nec ideò vlla Principia, vllas ἀντιστροφὰς, ἀπαγωγὰς, ἐκθέσεις & ἀναγωγὰς requirere: Cùm non videant Syllogiſmi definitionem, quatenus Noëma eſt, definiri tantùm, non demonſtrari, ſed Artificium diſcurrendi, cur Conſequentia ſit bona, & an procedat ex lucis naturæ norma, quod Syllogiſmi continent, illud ſcilicet demonſtrari ab eo, qui rem per cauſſas velit docere, manifeſtum eſt.

LIII.

At quod principia omnia Metaphyſicum demonſtrare innuunt, & ob id hæc duo, de Omni & de Nullo, ex Logica exterminanda, non per omnia conuenit: verum enim quidem eſt, Metaphyſicũ Principia demonſtrare, verum item, eum quoq́; hæc duo principia demonſtrare lib. 5. c. 3. ſed quòd ideo ex Logicis exterminanda omninò ſint, non ſequitur, cùm Logica ea vt demonſtrata alibi ſumat, & ex his ſua deducat.

LIV.

Ad formalem porrò Syllogiſmi γένεσιν, vt propoſitum noſtrum probemus, conducet Medijs & ropoſitionibus Pnon tantùm abundare, ſed & viam & rationem expeditam ſcire promptiſſimè, ex delectu Conſequentium, Antecedentium & Repugnantium, Media apta & idonea inuenire, vt quacunq́; Quæſtione probanda data, & Medijs ad euincendam quæſtionem datis, Forma ſtatim, in qua Syllogiſmus componi, & Concluſio colligi queat, manifeſta ſit. Hanc doctrinam Scholaſtici Pontem Aſinorũ vocârunt. Eſtq́; hæc doctrina licet difficilis, pulcra tamen, vtilis & neceſſaria, nec ad Inuentionem Topicam reijcienda, cùm non de Materiæ Inuentione hîc agatur, ſed de Materiæ inuentæ expedita inuentione formali Syllogiſmorum.

LV.

Sicut autem Inuentionem hanc Syllogiſmorum, ita & Analyſin eorundem in quacunq́; oblata Argumentoſa Oratione ſtatim reſoluenda tradidit Ariſtoteles, & inſignem in hoc tractatu Manuductionem aperuit, quomodo conſtituta quædam Oratio Argumentoſa reſolui, in

ſua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

ſua membra diuidi & iudicari: quomodo principale propoſitum primò cognoſci: quomodo eius probationes examinari: quomodo Termini & Propoſitiones partiales ab vniuerſalibus, Finitæ ab infinitis, Mediatæ ab immediatis, determinatæ ab indeterminatis diſtingui, vera à falſis, aliena à proprijs ſeparari debeant, vt vel hic ſolus Tractatus Ariſtoteleam Logicam, quaſi quæ nullum vſum in explicandis & reſoluendis Autoribus præbeat, vindicare poßit.

LVI.

A Syllogiſmo autem perfectißima Argumentandi forma, aliæ quædam formæ deficiunt, vt ſunt ἐπαγωγὴ, παράδειγμα, ἀπαγωγὴ, Inſtantia, Enthymema, quibus ſecundum quosdam addi poſſunt Syllogiſmi Diſiunctiui & Hypothetici, Sorites & Dilemma, quæ ſic tamen à Syllogiſmo deficiunt, vt ſimul cum ipſo cognatæ ſint, totumq́; eſſe Neceßitatis ſuæ ratiocinatiuæ à Syllogiſmo trahant.

LVII.

Cur autem deportatæ & excluſæ ſint hæ (duabus exceptis) Argumentationum formæ à Logica, hanc afferunt rationem, quòd non opus ſit tot formis, cùm ſolo Syllogiſmo poßit abſolui, & quidem meliùs tota Argumentatio: Qua ratione non Ariſtoteli, ſed omnibus omnium temporum Sapientibus bellum indicitur, cur illi non ſemper Syllogiſmis, ſed aliquando Enthymemate, aliquando Inductione, & reliquis formis vſi ſint, aut adhuc vtantur. Fit autem hoc inde, quòd cuiuis Syllogiſmo non tam expeditè pateat quauis Concluſio, & quòd ſæpe breuitati, neceßitati, concinnitati ſtudeatur, & reliquis commoditatibus, quas ſingulæ ſpecies ſecum afferunt.

LVIII.

Quod verò de Inductione & Exemplo afferunt, Argumenta ea tantùm eſſe non Argumentationis formas, falſum: nam hoc loco, quas materias ex quibus locis recipiant, nullo modo attenditur, ſed forma eorum, prout ſe ad Syllogiſmum habeant, et quomodo earum vis concluſiua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

ſiue ex Syllogiſmo dependeat, docetur, quod euidens ex earum definitionibus eſſe poteſt in Ariſtotele: definit enim Inductionem, quando minore extremo probatur maius extremum de medio. Exemplum, cùm maius minori & medio ineſſe probatur, per quoddam ſimile tertio, & notius minori, &c. vnde luce meridiana clarius eſt, quid Ariſtoteles in his ſpeciebus conſiderauerit, & quæ ſit cuiq; noua à ſeſe & ab alijs diuerſa forma, quidq; in ijs peculiare ſit, quid commune. Simile iudicium eſto de reliquis.

LIX.

Hac communi Logices parte ſic hactenus explicata, ad propriam deſcendit Ariſtoteles, in qua cum forma Materiam ipſam quoq; attendit, cuius euidentiſsima diuerſitas ea eſt, quod alia Apodictica ſit, alia Dialectica: vnde & ea omnia, quæ hinc conſtituuntur, euidenter erunt diuerſa: nam quæ demonſtratiuè ſunt neceſſaria, Scientias propriè ſic dictas parient, quæ Dialectica Artes. Nequaquam autem ſi quis rectè ſanus ſit, hæc duo inter ſe confundi poſſe, facile intelliget, niſi vera cum veriſimilibus, Neceſſaria cum Contingentibus, Opinionem cum Scientiâ confundere velit, modò Naturam τῆς ἀποδείξεως *ſibi perſpectam habeat, & quæ propoſitiones Demonſtrationem capere, quæ non poßint, didicerit.*

LX.

Propoſitionum harum Symbola & Notas tres ponit Ariſtoteles, 1. κατὰ παντὸς, *vt quòd ſit non in aliquo quidem, in aliquo verò non, nec aliquando quidem, aliquando verò non. 2.* καθ' αὑτὸ, *cuius 4. ſunt modi: 1. quod propriè ineſt definitioni ſubiecti. 2. Quod ſi definiatur ſubiecto, de ſubiecto dicatur vt propria. 3. Quod ipſum ſit ſubiectum & de ſubiecto nullo dicatur. 4. Quod neceſſariò ineſt ſubiecto, propter cauſſam quam habet. 3.* καθόλου πρῶτον, *quæ omni & per ſe & quia ipſum inſunt, vnde oritur reciprocatio. Quarum ſi vel minima conditio deſit in propoſitione, alienam eam eſſe à Demonſtratione verâ, ſtatim deciditur.*

LXI.

In quibus primò calumnioſe faciunt, qui Demonſtrationem commentum horribile, item Beluam vocant, cùm nolentes volentes concedere cogantur propoſitiones illas, in quibus hæ conditiones obſer-

uatæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

uatæ ſint, toto cœlo diſtare ab ÿs, in quibus hæ non habeantur: nec idem eſſe, Omnis coruus eſt niger; Et, Omnis paries eſt niger: cùm in illo ſit coniuncta perpetuitas temporum, in hoc minimè. Et quis idem eſſe dixerit, Petrũ, quia homo, ſentire, Et, Petrum, quia animal, ſentire, cùm hoc καθ' αὑτὸ inſit, illud propter aliud? Quisve eiuſdem ἀκριβείας dixerit, Homo eſt Animal rationale, &, Homo eſt Animal, cùm illud reciprocetur, hoc minimè? vt refutatione egere non videatur, qui ἀποδεικτικὰ ab ἐνδόξοις nequeat diſtinguere. Qua de cauſſa multi illum virum, aliàs non indoctum, ſeriò hæc noluiſſe iudicant.

L X I I.

Hinc & illorum error quoque manifeſtus eſt, qui καθόλου Prioriſticum cum Poſterioriſtico confundunt: multa enim vniuerſalia eſſe poſſunt, prout vniuerſalitatem Ariſtoteles in Analyt. prior. accipit, quæ ſimul non ſint vel κατὰ παντὸς, multò minus καθόλου πρῶτα.

L X I I I.

Vnde nec illi per omnia ferendi ſunt, qui quarumlibet diſciplinarum præcepta κατὰ παντὸς, καθ' αὑτὰ, & καθόλου πρῶτα eſſe dicunt, cùm non niſi in Scientÿs ex vera demonſtratione dependentibus, ea locum habeant, cùm propoſitiones Artium ſint rerum contingentium, ab hominibus ſaltem inuentæ, omnis perpetuitatis expertes, nedum vt omnes omnium diſciplinarum propoſitiones per ſe inſint, & ex æquo reciprocari poſſint, nec dum adhuc talis Ars data eſt. Vt ſunt Regulæ: In A fœminina ſunt &c. quæ prioriſticè nondum vniuerſalia ſunt, nedum vt haſce conditiones admittant.

L X I I I I.

Qui verò ad hanc vniuerſalitatem Analogiarum tuendam Anomalias addendas iudicant, vt καθόλου vel κατὰ παντὸς compleatur, ÿ profectò nec quid καθόλου, nec quid κατὰ παντὸς ſit, intelligunt, vel intelligere nolunt: nam cùm nego τὸ καθόλου regulæ: Omnia nomina in A eſſe fœminina, tu verò ad euincendã illius vniuerſalitatem addis, Arma, Poëta, quæ excipiuntur, tunc tu ædepol non aſtruis ipſam Analogiam, ſed deſtruis magis: quò magis enim affers contraria exempla,

Contingentiam eò magis eiuſdem aſtruis, neceſsitatem & vniuerſalitatem deſtruis, cùm Maſculina & Neutra ad Fœmininum addita in vnam Propoſitionem nunquam coaleſcere poſsint, vnamq́; Propoſitionem de eadem re generalem concamerare minimè queant.

LXV.

Maxima verò eorum audacia eſt, qui inſuper has tres conditiones, Leges Ordinis Doctrinæ (quem Methodum dicunt) faciunt, quarum illa Lex veritatis, neceſsitatem & generalitatem: iſta Lex Iuſtitiæ, Homogenian Artium: hæc ſapientiæ Homoëdian exigat, & tautologica reijciat: quarum omnium ne γρῦ quidem eſt in Ariſtotele, vbi has tres notas tractat, ut nec iuſtè, nec ſapienter, nec veraciter has Leges Ariſtoteli affictas eſſe, omnes Peripateticorum Scholæ quiritentur.

LXVI.

Vnde colligi poteſt, ſuppoſititias eſſe has Leges, & nullo modo Ariſtotelicas dicendas, vt facilè videri queat, quid ſint ea, quæ toties Ariſtoteli obijciuntur. Ariſtotelem ex Ariſtotele refutari, quando Ariſtotelis ſcripta omnia ad has tres Leges reuocantur. Quòd autem etiam Peripateticorum quidam hodiè ſua peculiari quadam ratione has tres Apodicticas propoſitionum notas ad conformandum ordinem doctrinæ applicent, nunc non tangimus, dicemus ea de re ſuo tempore, vbi ex profeſſo de Methodo, Deo dante, acturi ſumus. Nunc ſufficiat admonuiſſe, Ariſtotelem de ijs ne ſomniâſſe quidem, cùm in hoc loco ageret de κατὰ παντὸς, καθ᾽ αὑτὸ & καθόλου πρώτου.

LXVII.

Addendum verò hoc vnicum de vnitate Scientiarum, ſiue de rebus Homogeneis in vna Scientiâ pertractandis caput 23. poſter. Analyticorũ, ex quo rectè peti poteſt, quid ſit (vt cum illis loquar) Scientias ad Legem καθ᾽ αὑτὸ examinare, ſiue in quibus vera conſiſtat vnius Artis Homogenia, quidve rectè proprium, quid alienum in aliqua Scientia dicatur, quæ omnia nos vni Axiomati incluſimus, nimirum: Vna

ſci-

Scientia eſt, quæ vnũ habet Subiectum vno modo conſideratum, quæq́; eiuſdem Subiecti affectiones, eiuſdem ſpecies, & quidem ſpecies ſpecierum & contraria conſiderat. Quicquid ergo ſcripſit Ariſtoteles, ad hanc trutinam referatur, in quam quicquid non impegerit, id Homogeneum, & non Heterogeneum, eſſe illi diſciplinæ, intrepidè concludatur.

LXVIII.

Ab his Propoſitionibus Apodicticis longo interuallo abſunt probabiles, quæ videntur omnibus aut pluribus aut ſapientibus, aut ſapientibus omnibus vel plerisq́; vel præcipuis conſentaneæ, de quibus licet dubitare, quibus & contradicere licet: quarum conſiderationem Ariſtoteles duabus partibus includit: Primò de Theoria, ſecundò de Praxi. In Theoria quidem Locorum numerum ex numero quæſtionum probabilium haurit, quæ quatuor tantùm ſunt, Accidentis, Propriÿ, Generis & Definitionis, quibus reliqui Loci ſpecialiores ab Ariſtotele includuntur, & quò reliqui facilè referri poſſunt.

LXIX.

Inſigne autem eſt in hac parte Ariſtoteleæ Logicæ, quòd ſic hos locos pertractet, vt ſimul præcepta ſeu Axiomata quædam generalia præſcribat, ex quibus variÿ modi diſci poßint, quomodo ex illis attributis Medium petendum ſit, & propoſitionum probabilium εὐπορία *locuples comparari queat, quarum vſus in colloquio Diſputatorio opportunè tam ad aſtruendum quàm ad deſtruendum eſſe poßit.*

LXX.

Variè autem à multis Doctrina Topica pertractata eſt, quorum iÿ, qui operam in explicando & exegeticè euoluendo Ariſtotelem collocârunt, laudem communem habent cum omnibus Interpretibus Ariſtotelicis: quodſi verò laudem Ariſtoteli hac in re debitam omninò præripere velint, ſibiq́; ipſis τελείωσιν *doctrinæ huius*

aſſcribere

aſſcribere, ij non tantùm laude ea, quam venantur, excidunt, ſed & eam, quā habent, amittunt. cùm nemo aptiùs & conuenientiùs Topicum ad Artificium τοῦ διαλέγεσθαι idoneam conſcripſerit, quàm Ariſtoteles.

LXXI.

In Praxi per totum Caput vltimum occupatur, in quo inſtruit duas Perſonas, quarum eſt Diſputatio; Opponentem ſcilicet et Reſpondentem: multum enim refert, plurima argumenta non tantùm habere, ſed rectè etiam ea in proponendo & aſſumendo adhibere poſſe, vbi multum intereſt Diſputantiū mores noſſe, cùm tela præuiſa minùs noceant: quos dùm depingit Ariſtoteles, non proteruiam, pertinaciam et petulantiā docet, ſed potiùs notādo illa vitia, quomodo ea caueri debeant & poßint, monet, ne Veritas falſá victoria opprimatur: At qui Rhetoricæ partem Elocutionem hic doceri autumat, & omne τὸ εἰπεῖν πρὸς ἕτερον, ex Logica ad Rhetoricam transmittendum iudicat, is omni munere diſputandi, quod ἐν τῷ διαλεγέσθαι, ſeu, ἐν τῷ εἰπεῖν πρὸς ἕτερον conſiſtit, Logicum priuabit, Abſurdè.

LXXII.

Porrò cùm in ἐνδόξοις non omnia ſint ἔνδοξα, ſed plurima etiam φαινόμενα ἔνδοξα, de his peculiariter agere & admonere debuit Ariſtoteles, niſi ſubiectum hoc Logicum inexplicatū (quod mutili eſſet Logici) relinquere vellet: nam quùm verum eſt, res quaſdam in Natura reuera tales eſſe, quaſdam autem tantùm tales apparere: tam neceſſarium & eſt Logico, res eas quæ reuera tales non ſunt, ſed videntur ſaltem eſſe, perſequi, cùm Contrariorum eadem ſit ſcientia.

LXXIII.

Abſcinditur autem ab Aduerſarijs hoc membrum doctrinæ, quòd ſophiſtica Vitiorum doctrina non ſit Homogenea doctrinæ virtutum, ſed explicatis Virtutibus vitia inde contraria percipiantur, vnde omnia ea non tantū ex Logica, ſed ex omnibus ſcriptis Ariſtotelis exterminanda cenſent, quæ vel falſas opiniones refellunt, vel modum eas refellendi (vt hic fit) praeſcribunt.

LXXIIII.

Quæ ſua Ratione, ſi vniuerſaliter vera eſſe debeat (vt eſſe debet,

ſi

ſi quid ſub ea ſubſumendum ſit) non ſoli Ariſtoteli, ſed omnibus omnium Ordinum ſapientibus frenum inyciunt, & Theologos quidem & Ethicos iubent virtutes ſaltem aſtruere, vitia non taxare, veram doctrinam tantùm defendere falſam non refutare: Politicos & Legislatores iubent tantùm quid faciendum ſit, edicere, non quid omittendum aut cauendum: Medicos ſi de Pharmaceuſticis herbis modò docuerint, de Venenis nihil habere quod doceant, ſi de ſanitate conſtet, de morbis morborumq́ figuris nihil eſſe docendum: Philoſophos, ſi veram ſuam ſententiam aſtruunt, contra Democritum, Leucippum & Pythagoram, & reliquos omnium temporum Sophiſtas agendum non eſſe: nec omninò opus eſſe, quandoquidem explicatis Virtutibus vitia inde contraria percipiantur, explicatis veris falſa ſtatim concidant.

LXXV.

Qua in re tamen Aduerſary noſtri aliter ſentiunt, aliter faciunt, nam ſi hoc omninò verum eſt, cur non tantùm ſuam doctrinam aſtruunt, ſed et cōtrariam Ariſtotelis refutant? Aſtruerent illi ſuam ſaltem, alia per ſe concideret procul dubio.

LXXVI.

Nec obſtat, quod hîc inſtent & dicant, in Artibus non licere, alibi licere, & duo eſſe librorum ſui Principis genera, alia Didaſcalica, alia Elenchtica ſeu Eriſtica: eo ipſo enim ſententiam hanc noſtram confirmant, nimirum genus doctrinæ Didaſcalicon abſq; Elenchtico non conſtare, ſiue, in docendo non poſſe obtineri finem veri, qui ſpectatur, niſi is refutando muniatur, ſimulq́; falſa quæ nocent, remoueantur. Siue ergò Autor ille peculiariter in ſcholis ſuis agat Eriſticum, & in Didacticis Didacticum ſeiunctim, ſiue Ariſtoteles rem per cauſſas docens, coniunctim & doceat vera, & refutet falſa, ſuuſq; deq; eſt, vtrinq; enim firmum manet, non fieri, vt ſolis virtutibus explicatis, & veris aſtructis, vitia ſimul percipiantur, & falſa deſtruantur.

LXXVII.

Nec adhuc firma eſt data ratio, cur in artibus tradendis non liceat falſum refutare, alibi liceat: Nam ſi in vniuerſum verum eſt, Veris aſtructis falſa corruere, nec in artibus nec alibi licebit refu-

tare contraria. At ſi in vniuerſum verum nō eſt, veris aſtructis falſa corruere, iam idem in Artibus atq; alibi valebit. Data enim Vniuerſali, quæuis eius pars ſubſumi poteſt.

LXXVIII.

Sciendum ergo, κατά τι verum tantùm eſſe, ut aſtructio veri, falſi ſit déſtructio ſeu cognitio, nimirum quòd Contrarium ex oppoſito tantùm eluceſcat συγκεχυμένως, confuſè, ἐν τῷ πλάτει, aliquo modo, & δυνάμει ſeu potentia: Non verò ὅλως, καὶ ἀκριβῶς, per omnia, exactè & actu ipſo, niſi idipſum peculiariter euoluatur & explicetur, vt in exemplo patebit.

LXXIX.

Sciam ego quid ſit 1. Recta linea, 2. quid ſit Rectus angulus. 3. omnia εὐθύγραμμα, eorumq́; affectiones, tunc non ignorauero per ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναντίου, quòd quædam linea ſit non Recta, quidam anguli ſint non recti, quòd quædam Figuræ ſint non εὐθύγραμματα: conſtabitq́; mihi quid non ſint, non verò quid ſint, nec dum verò conſtabit, quòd non recti ſeu obliqui Anguli, alÿ ſint acuti alÿ obtuſi: Nec dum conſtabit mihi de Affectionibus earum Figurarum, quæ non ſunt Rectilineæ, ut Figurarum ex Rectis & Curuis mixtarum, circulorum &c.

LXXX.

Vnde perſpicuum eſt, rectè Ariſtotelem non tantùm feciſſe, vt Contrariorum tractationem & refutationem in ſuis ſcriptis inſtituerit, ſed & τρόπον, Modum refutationum Sophiſticarum in Logica ſuâ tradiderit: non vt ÿs contra Veritatem, ſed pro Veritate defendenda vteremur: quo nomine, vt & pro toto hoc Opere Organi et ſcriptis reliquis ARISTOTELEM tota antiqua Vetuſtas apud Arabes, Græ-

cos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

cos & Latinos ſemper ut Patrem & Principem Philoſophorum coluit, eiusq́, ſcripta diligenter euoluit & confirmauit, quos omnes unà cum Ariſtotele tantorum errorũ, Repugnantiarum, falſitatum, commentorum, & horribilium Sophiſmatum inſimulare, non arrogantia tantùm, ſed extremæ eſt dementiæ, ut grauiſſimè alicubi I. Scheckius pronunciauit.

τῷ θεῷ δόξα.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 175 [14,-46 4°]